



Autor: Redakce Katehon

Aby se Evropa – včetně Ruska – mohla úspěšně postavit atlanticismu (globální spotřebitelské monokultuře, „McWorldu“, ...), musí si zcela bezpodmínečně vybudovat vědomí vlastní kolektivní identity.

Letos začaly Spojené státy vytvářet z volně spojených východoevropských zemí vážně míněný protiruský blok. Stalo se tak v reakci na kroky Ruska na Krymu a povstání na Donbasu. Rusko navíc posílilo spolupráci (včetně vojenské a technické) s Čínou, Indií, Íránem a Latinskou Amerikou. Reakcí Američanů byla aplikace osvědčené **strategie Anakonda**.

Veškerou americkou aktivitu v oblasti lze vysvětlit pomocí Mackinderovy teorie **Heartlandu** (vnitrozemí Eurasie – pozn. DP), která od své formulace na počátku 20. století neztratila nic ze svého významu. Mackinderovy teze tak obstojí i dnes.

Takzvané eurasijské pomezí (**Rimland**, pásmo izolující Heartland od nezamrzajících moří – pozn. DP) zahrnuje dvě klíčové oblasti: Blízký východ a sanitární kordon ve východní Evropě. Na Blízkém východě využívají atlanticisté strategii **řízeného chaosu**, zatímco na východě Evropy ji kombinují (jako třeba na Ukrajině) se snahami vytvořit protiruskou pěst z proamerických východoevropských satelitů.

NATO staví svou přítomnost ve východní Evropě okázale najevo a posiluje své zdejší kontingenty. Plánuje se dokonce alokace dalších jednotek v této oblasti, zejména v Polsku, Rumunsku a na Baltu. Od loňského dubna se uskutečňuje série vojenských manévřů jako součást Operace Atlantické odhodlání. Mají pokračovat i příští rok; probíhají ve zmíněných východoevropských zemích a částečně i České republice. V Baltském i Černém moři se pak konají námořní manévry.

Cíle jsou jasné: **demonstrace síly a přítomnosti vojsk NATO v regionu**, posílení vojensko-technologické spolupráce mezi členy severoatlantického paktu a zkvalitnění spolupráce ozbrojených složek USA a jejich západo- i východoevropských spojenců.

Klíčem jsou zde pobaltské země, Polsko a Rumunsko. Nezapomeňme, že kromě vojenských manévřů došlo v těchto zemích také k vystupňování protiruské hysterie, včetně zatýkání (např. **Mateusz Piskorski** z polské strany **Zmiana** – pozn. DP) a domovních prohlídek těch, kdo si na zahraniční politiku svých zemí troufli projevit nezávislé názory. Nejvíce do očí bijící byl zřejmě případ litevských nacionalistů, kteří byli obviněni za zveřejnění textů Alexandra Dugina na svém webu. Podivná a předčasná smrt mladého vůdce strany „Velkého Rumunska“ **Vlada Hogey** v prosinci 2014 se poměrně nápadně podobá dalšímu podezřelému úmrtí: vůdce pravicově populistické polské strany „Sebeobrana“ **Andrzej Leppera** v srpnu 2011. Je tedy zjevné, že být ve východní Evropě součástí opozice se může v některých případech platit i vlastním životem.

A proč je vlastně na Balt, Polsko a Rumunsko upřeno tolik pozornosti?

Za prvé jde o příčiny čistě geografické: baltské státy, Polsko, Ukrajina a Rumunsko obepínají Rusko a oddělují jej od střední Evropy, tedy hlavně Německa. Se zapojením těchto zemí lze bez problémů vytvořit neprodyšný sanitární kordon od břehů Baltu k Černému moři.

Za druhé, dvě z těchto zemí – Rumunsko a Polsko – jsou rozlohou i populací největší z východních zemí EU a mají největší vojenský potenciál v oblasti. Polsko má přes 38 milionů obyvatel a 130 000 aktivních vojáků. V rumunském případě je to necelých 22 milionů obyvatel a vojsko o síle 73 000 mužů (a žen). Pro srovnání: maďarská armáda má jen 29 tisíc lidí a ta srbská dokonce jen dvacet tisíc. Obě velké země mají svá vlastní vojenskoprůmyslová odvětví a Polsko má navíc v záloze přes půl milionu záložníků.

Obě země tradičně považují obyčejní lidé i společenské elity za výspu Evropy a západního světa jako takového, a tím pádem i obránce před východními nepřáteli. V Polsku jde o variaci na starou jagelonskou ideu, pojmenovanou po vládnoucí dynastii Rzeczpospolity, zformované před stoletím. Jedná se o koncepty **Intermaria**, **prométeismu** a **ULB** (Ukrajina, Litva, Bělorusko, nebo také **Giedroycova /-Mieroszewského/ doktrína**). Zatímco jiné verze jagelonské myšlenky (orientace Polska směrem na východ, s napojením na Ukrajinu a Litvu – pozn. DP) se nijak nesnaží skrývat své jasně revanšistické pohnutky, doktríny **Intermaria**, **prométeismu** (doktrína prosazovaná **Józefem Piłsudskim** za účelem oslabení Ruského impéria a následně Sovětského svazu podporou separatismu neruských národů – pozn. DP) a **ULB** se maskují ryzím liberalismem, když pracují s klíčovou rolí Polska v „demokratizaci“ Ukrajiny a

Běloruska, a také likvidací a rozdrobením ruského geopolitického prostoru.

Za zmínku stojí, že o Intermariu se s novou energií začalo hovořit nejen v Polsku, ale také v Bělorusku a na Ukrajině.

Rumunsko má pak své vlastní ambice a záměry: země uplatňuje nároky na Moldávii a Podněstří a mnozí zde podporují protiruský koncept „pravoslavné geopolitiky“, s nímž přišel rumunský geopolitický analytik **Simion Mehedinți**. Vychází z popření úlohy Ruska coby vůdce pravoslavného světa. Podle této rumunské geopolitické tradice tak je klíčové praktikovat politiku nezávislou na Rusku a využívat proti němu konzervativní pravoslavné rétoriky.

Třetí důvod: ani jedna ze zemí historicky není blízkým spojencem Ruska ani Německa, ať už kvůli historii válek a poroby, nebo současné vedoucí úloze Německa v rámci Evropské unie. Němečtí a rakouští podnikatelé skupili prakticky kompletně půdu, zdroje i průmysl v Rumunsku i Polsku, a tak se odpor vůči západní hegemonii a nadnárodním korporacím v těchto zemích nezřídka omezuje na plytkou germanofobii, často využívanou Sorosem a jeho partnery, kteří kooptují všechna hnutí vymezující se proti ničení a zcizování přírodního bohatství svých zemí. Tak dochází k převrácení směřování těchto zemí a jejich vzdálení jakýmkoliv kontinentalistickým projektům.

Kromě těchto objektivních důvodů nalezneme i další, subjektivní: ambice obou zemí využít privilegovaného postavení amerických partnerů k posílení vlastní regionální pozice. Rumunsko má pak ještě další pohnutku: rádo by využilo americké podpory k posílení svého postavení v Transylvánii. Jelikož se dnes Maďarsko neřídí americkým diktátem, doufají Rumuni tím, že se stanou klíčovým balkánským spojencem USA, v zastavení maďarských územních nároků.

Úlohy dalších států východní Evropy jsou spíše vedlejší, ani na ně však atlanticisté nezapomínají. Vzpomeňme si, jak se Američané různými způsoby pokoušeli ovlivnit Orbánovu politiku, včetně pokusu o barevnou revoluci. USA také v lednu 2015 vyvolaly **politickou krizi v Makedonii** poté, co se premiér Nikola Gruevski rozhodl přidat k plánovanému projektu **tureckého plynovodu**.

Současná makedonská krize dokazuje, že atlanticisté jsou schopní využít různé balkánské extrémistické organizace a neštítí se vynést ani kartu islámského extrémismu. Totéž platí i pro Bosnu, i tam došlo před dvěma týdny k podobnému útoku.

Pobaltské země jsou z východní Evropy asi ty nejvíce poameričtělé, což vyjde ještě lépe najevo, když si uvědomíte, že prezidenti všech tří zemí vyrostli v Severní Americe. Lotyšská prezidentka **Vaira Vīķe-Freibergaová**, jež prožila větší část života v Montrealu, sehrála zásadní úlohu v dosažení vstupu Lotyšska do NATO i EU a po skončení svého druhého funkčního období se o ní mluvilo jako o možné kandidátce na post generálního sekretáře OSN. Estonský prezident **Toomas Ilves**, který se snaží prosadit výstavbu kasáren pro vojáky na západní hranici Ruska, vyrostl v New Jersey, odpromoval na Kolumbijské univerzitě a svou politickou dráhu začal jako protiruský propagandista v Rádiu Svobodná Evropa. (Litevský prezident

Valdas Adamkus žil od roku 1949 téměř 50 let ve Spojených státech – pozn. DP)

Mnohé východoevropské země se samozřejmě pokoušejí zachovat poněkud nezávislejší kurz: Maďarsko, Slovensko, Srbsko, Makedonie i Řecko (které sice k tradičně vymezené východní Evropě nepatří, geograficky však do tohoto regionu spadá). Jejich možnosti jsou však omezené a co víc, ani jedna z nich není nezbytná pro sanitární kordon obklíčení Ruska. Pro ten jsou důležité Polsko, Rumunsko a pobaltské republiky, především pak Polsko s Rumunskem. Jde o čistě geografickou otázku: Rumunsko je branou na Balkán a Polsko leží mezi Ruskem a střední Evropou. Jaká politická situace tedy ve východní Evropě – a těchto dvou zemích zvlášť – panuje?

Politickou scénu zde ovládají atlanticistické struktury a kontinentalisté jsou rozdrobení a bez vlivu. Formování nových struktur se zastavilo, jako např. v případě projektu Jednotného Rumunska. Výjimkou jsou snad jen Maďarsko, Řecko a Makedonie. Jistý potenciál má i srbské hnutí „Dveri“. Obliba bulharské strany ATAKA je na ústupu a ostatní protiatlanticistické struktury mají okrajový status. Proruské strany v Estonsku i Lotyšsku (Centristická strana a Harmonie) jsou sice v těchto zemích nejsilnější, ale proatlanticistická koalice je nutí setrvat v opozici. Zajímavě se jeví nová polská strana „Změna“, je však teprve na počátku své dráhy a její osud je nejistý.

Zajímavé jistě je, že atlanticisté v Polsku i Rumunsku využívají konzervativní rétoriky. V Polsku tento postup úspěšně využívají už léta a teď se rozmáhá i v Rumunsku, kde vznikají intelektuální a politické struktury směřující konzervativní diskurz s otevřeně antikontinentalistickým geopolitickým postojem. Nejzjevnějším příkladem je rumunský web **În Linie Dreaptă**, řízený dědici někdejších komunistických internacionalistů židovského původu (nejen tím připomínají americké neokonzervativce).

Strategie dává smysl, konzervativní hodnoty totiž 99% Rumunů považuje za něco normálního. Podpora některých pro západní oko levicových stran vychází z jejich otevřeně konzervativních hodnot (jako u slovenského Smeru a rumunských sociálních demokratů).

Mezi hnutími a stranami s eurokontinentalistickými postoji se zpravidla těší největší podpoře struktury se sociálně konzervativní a sociálně populistickou ideologií a odkazy na tradiční hodnoty a suverenitu dopadají u Východoevropanů na živnou půdu. **Atlas evropských hodnot**, sestavovaný nizozemskými akademiky, setrvale ukazuje východní Evropu jako baštu konzervativních hodnot.

V regionu žije nejvyšší podíl lidí s pozitivním postojem k církvi v Evropě i nejvíce těch, kteří se označují za nábožensky založené. Tamější obyvatelé také vykazují největší odpor vůči genderovým hodnotám prosazovaným Evropskou unií. **Tento potenciál je však třeba využít inteligentně, pomocí ideologických modelů, které berou v potaz skutečné problémy regionu: ztrátu suverenity, ekonomickou závislost a krizi, prodej půdy a nemovitostí cizincům či nejistá budoucnost EU. V případě zavádění migračních kvót může nabýt významu také otázka imigrace z Třetího světa, zvlášť když se tento problém spojí s exodem původního obyvatelstva na Západ.**

S těmito ideologickými a geopolitickými modely, jež nabízejí řešení skutečných problémů východní Evropy, by však měli přicházet eurasianisté, ne nostalgická levice stalinského stříhu. **Jejich proponenti by také neměli váhat odvolávat se jedinečnou historickou zkušenost Východoevropanů: tak by se například měli snažit nasměrovat jejich image obránců Evropy a křesťanství k obraně před liberalismem, kulturním marxismem, ideologií politické korektnosti, oligarchickým kapitalismem, plutokracií a silami globální hegemonie. Opakovaně by měly zaznívat i zmínky o vedoucí americké roli v protievropském programu.**

Postoj k Rusku, nejdůležitější zemi eurasijského projektu, není bohužel všude pozitivní. Zatímco ve většině balkánských zemí je Rusko u většiny lidí oblíbené, elity jsou protiruské či skeptické. V Polsku a Rumunsku se na Rusko hledí s nejistotou: vzpomínky na historická traumata jsou stále živé.

Tento problém je třeba vyřešit. **Struktury a předáci kontinentalismu na východě Evropy by neměli působit jako prodloužená ruka Kremlu, ani jako loutky Moskvy či Berlína. Moskva s Berlínem, transgeografické póly kontinentalismu, by měly najít politické síly (nesjpiš v národně populistickém táboře) a think-tanky, které sdílejí kontinentalistický světónázor, ale dokáží být partnery, ne pouhými klienty. Orientovat by se měly v první řadě na svou suverenitu, ne na rusofilii jako takovou. Tímto směrem se musí ubírat evropský i eurasijský projekt Heartlandu.**

Analýza Geopolitics of Eastern Europe: Some Propositions for Heartland vyšla na stránkách Katehon 5. října 2017.